

Středověká hudba ^{DELI SE =} ROMÁNSKÝ A GOTICKÝ SLOH ^{5. - 12. st}

(od 5. stol. n. l. do 15. stol.)

1) CÍRKEVNÍ HUDBA

Velký vliv na vývoj středověké hudby mělo křesťanství. Lidé se scházeli v chrámech při bohoslužbách. Liturgický (náboženský) zpěv byl součástí církevních obřadů.

Společně s křesťanstvím pronikl do celé střední a západní Evropy gregoriánský chorál (jednohlasý zpěv na latinské texty z bible). Zpíval se bez doprovodu hudebních nástrojů.

NEUMY = o v \ 4

Notové záznamy středověké hudby zachycovaly melodu zpočátku jen přibližně. Nejprve se hudba zapisovala pomocí značek, které se podobaly dnešním háčkům a čárkám (neumy). Později se přidaly i notové linky (notace chorální).

2) SVĚTSKÁ HUDBA

Vedle církevní hudby vznikaly ve středověku světské (necírkevní) písně a nástrojové skladby.

Hudbu často provozovali potulní muzikanti, kteří cestovali od města k městu, vystupovali na jarmarcích nebo šlechtických dvorech a bavili okolí svými dovednostmi. Hudební vystoupení spojovali s tancem, někdy předváděli kouzelnické triky, recitovali básně nebo byli dobrými žongléry.

Koncem 11. století se ve Francii objevují trubadúři a truvéři, v Německu později minnesängři. Byli to potulní rytíři, kteří většinou pocházeli ze šlechtických rodů. Svými písněmi opěvovali krásu žen nebo statečnost rytířů.

Přineste si do další hodiny ukázky staré notace (vyhledejte v encyklopedii nebo na internetu) a porovnejte s dnešním notovým zápisem.

Udělejte si prosím výpis do sešitu

Hudební renesance 15. - 16. stol.

V renesanci se hudba nehrávala na koncertech, jako je tomu dnes. Byla nedílnou součástí různých slavností, hostin nebo turnajů. Městští trubáci a pozounisté vytrubovali z kostelních a hradních věží. V kostelech zněla hudba při bohoslužbách.

Hudba instrumentální

Ve starověku i středověku hudební nástroje zpravidla doprovázely zpěv. V renesanci vznikaly první nástrojové skladby, především pro loutnu, varhany a virginal (druh cembala). Velké oblíbenosti se těšily smyčcové nástroje. První housle byly postaveny ve 2. polovině 16. století. Viola da gamba se způsobem hry podobá violoncellu, má šest nebo sedm strun.

Mnoho nástrojů se zdokonalilo: pozoun byl opatřen pohyblivým snižcem, lesní roh získal kulatý tvar. První fagot byl zhotoven kolem roku 1570. V renesanční hudbě se rovněž setkáme s trubkou a mnoha druhy zobcových fléten.

Hudba vokální

Renesanční hudba je spojována s tzv. vokální polyfonií (vokální hudba - psaná pro lidský hlas, polyfonie - vícehlas).

PŘEDSTAVITEL: ITAL

Giovanni Pierluigi da Palestrina
asi 1525 - 1594

Narodil se v Palestrině (italské město poblíž Říma).

Téměř celý život prožil v církevních službách, byl varhaníkem, sbormistrem a skladatelem. Palestrina psal převážně duchovní díla.

Poslechněte si ukázkou vokální polyfonie. Giovanni Pierluigi da Palestrina napsal šestihlasou mši Missa papae Marcelli. Skladba byla vydána v druhé knize mší roku 1567 v Římě. Její úvodní část má název Kyrie.

ČESKÝ PŘEDSTAVITEL

Kryštof HARANIŠ POLZIC A BEZDRUŽ

Většina renesančních skladeb se dochovala pouze v rukopisech. Tato díla jsou navíc výtvarně zdobena různými ozdobnými písmeny, ornamenty a drobnokresbami. Koncem 15. století se již objevují první tištěné skladby.